

W obliczu postępującego procesu starzenia się populacji, współczesne społeczeństwo staje przed wieloma wyzwaniami, które mają bezpośredni wpływ na strukturę demograficzną oraz politykę społeczną i ekonomiczną. Starzenie się społeczeństwa rodzi wiele problemów, a jednym z najważniejszych jest kwestia wykluczenia społecznego osób starszych. Wykluczenie społeczne, rozumiane jako proces marginalizacji jednostek lub grup, prowadzi do ograniczenia ich aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. W przypadku seniorów problem ten przejawia się zwłaszcza poprzez izolację społeczną, trudności w dostępie do usług zdrowotnych oraz społecznych, a także poprzez dyskryminację związaną z wiekiem. W swoich rozważaniach autorka skupiła się na perspektywie seniorów związanej z problemem wykluczenia społecznego. Przedmiotem badań zatem było zjawisko wykluczenia społecznego wśród seniorów. Celem badań uczyniono zgłębienie problemu wykluczenia społecznego w opinii seniorów. Postawiono trzy pytania badawcze:

- W jakim wymiarze wykluczenie społeczne może zwiększyć stres związany z procesem starzenia się, co przekłada się na przyspieszony rozwój patologii zdrowotnych?

Wykluczenie społeczne i osamotnienie wśród seniorów zwiększają stres związany z procesem starzenia, prowadząc do problemów zdrowotnych, w tym depresji i stanów lękowych. Brak wsparcia emocjonalnego powoduje, że osoby starsze czują się przytłoczone codziennymi wyzwaniami i niechętnie do podejmowania aktywności, które mogłyby poprawić ich samopoczucie. Długotrwałe osamotnienie wpływa negatywnie na zdrowie, obniżając odporność i zwiększając ryzyko chorób przewlekłych. Izolacja społeczna prowadzi także do spadku poczucia własnej wartości, co w dłuższej perspektywie może prowadzić do spirali osamotnienia, z której trudno się wydostać. Wsparcie społeczne jest kluczowe dla poprawy jakości życia seniorów.

- W jakim stopniu wykluczenie społeczne osób starszych wpływa na młodsze pokolenie i utratę cennych doświadczeń życiowych?

W odpowiedzi na to pytanie podkreślano że brak interakcji międzypokoleniowej ma poważne konsekwencje dla jednostek i społeczeństwa. Osoby starsze często są postrzegane negatywnie, co prowadzi do izolacji i zubożenia kulturowego. Problem wykluczenia społecznego osób starszych w opinii seniorów ponieważ młodsze pokolenia nie korzystają z ich doświadczenia, wiedzy i tradycji. Dialog pokoleniowy jest kluczowy dla budowania empatii i zrozumienia, pozwalając na przełamywanie barier i szanowanie wartości obu stron.

- W jakim wymiarze różnice kulturowe są czynnikiem decydującym w kontekście występowania wykluczenia społecznego wśród seniorów?

Z dialogu wynikało, że w społeczeństwie obecne są zarówno negatywne stereotypy dotyczące starości, jak i pozytywne postawy promujące szacunek dla seniorów. Badania pokazują, że wiele osób starszych dostrzega dominację pozytywnych emocji w kontaktach z młodszymi. Kluczowe jest przełamywanie krzywdzących stereotypów, dostrzeganie wartości, jakie seniorzy wnoszą w społeczeństwo, oraz uznawanie ich jako partnerów do dialogu i mentorów. Wzajemne zrozumienie i otwartość między pokoleniami są istotne dla budowania zdrowych relacji i edukacji. Taka interakcja nie tylko wzbogaca życie jednostek, ale także pozytywnie wpływa na całe społeczeństwo, promując integrację i współpracę między pokoleniami oraz tworząc bardziej zrównoważoną społeczność.

W badaniach dotyczących problematyki wykluczenia społecznego wśród seniorów zastosowano badania zarówno ilościowe jak i podejście jakościowe. Realizację badań oparto na metodzie wielokrotnego studium przypadku, a jako technikę wybrano w pierwszej fazie kwestionariusz ankiety, a później swobodne wywiady indywidualne. Taki sposób prowadzenia rozmów umożliwił uczestnikom wyrażenie siebie oraz głębsze zbadanie ich osobistej sfery duchowości. Badania zostały przeprowadzone wśród seniorów korzystających z różnych form wsparcia instytucjonalnego. W projekcie wzięło udział w pierwszej fazie respondentów, a później dziesięciu narratorów, którzy angażowali się w żywy i otwarty dialog.

Podczas badań i analizy zjawiska wykluczenia społecznego seniorów ujawniono, jak ważna jest ich opinia. Seniorzy pragną być postrzegani jako aktywni uczestnicy życia społecznego, a nie tylko jako osoby wymagające opieki. Zgłaszają potrzebę współdecydowania o formach wsparcia, które są im przyznawane, podkreślając znaczenie autonomii i godności. Problem wykluczenia społecznego osób starszych w opinii seniorów

Domagają się odpowiednich warunków funkcjonowania oraz elastycznych instytucji i programów, które będą dostosowane do ich indywidualnych potrzeb. Seniorzy chcą być równymi partnerami w decyzjach dotyczących ich życia oraz uczestniczyć w społeczności lokalnej, rozwijając swoje pasje i relacje społeczne.

Postrzeganie seniorów jako aktywnych współtwórców społeczności przeciwdziała ich marginalizacji i wzbogaca życie całego społeczeństwa, korzystając z ich doświadczenia i mądrości. Wzajemne zrozumienie i poszanowanie potrzeb różnych grup wiekowych mogą przyczynić się do bardziej zintegrowanego i sprawiedliwego społeczeństwa.